

Sammen blir vi sterkere!

Gode råd til organisasjoner som vil samarbeide

FRIVILLIGHETNORGE

Sammen blir vi sterkere og mer nysgjerrige!

Frivillighet Norge oppfordrer tradisjonelle norske organisasjoner og minoritetsorganisasjoner til å samarbeide med hverandre. Samarbeid er en nøkkel til å utvikle organisasjoner, lære noe nytt, løse problemer sammen og å få unike opplevelser.

Frivillighet Norge tilbyr mange arenaer der organisasjoner kan møtes. Vi gjennomfører for eksempel konferanser om inkludering i frivillig sektor. Vi holder kurs der organisasjoner møtes på tvers av størrelse, mål, kultur, religion, ressurser og kompetanse. Organisasjoner som ønsker å samarbeide kan få råd av oss.

Det finnes om lag 80.000 frivillige organisasjoner i Norge. De siste tiårene har vi også fått en spennende framvekst av minoritetsorganisasjoner og det finnes per i dag omtrent 1000 av dem. Forholdene skulle derfor ligge godt til rette for organisasjoner som ønsker å samarbeide.

I dette heftet deler vi nå en del av de erfaringene vi har gjort oss.

Innhold

Sammen blir vi sterkere og mer nysgjerrige	3
Om Frivillighet Norge og inkludering i frivillig sektor	6
Hvorfor samarbeid?	6
Hvordan finner vi noen å samarbeide med?	7
Hva må til?	8
Resultat	10
Hvordan jobbe sammen?	11
Gjensidighet og likeverd	11
Avklar i egen organisasjon	13
Opprett ansvarlige for samarbeidet	13
Begynn med små og sosiale aktiviteter	14
Bli enige om mål og plan	15
Økonomi	18
Kommunikasjon og kultur	17
Ulike behov og ønsker	19
Samarbeid tar tid	21
Evaluering	22
Noen ressurser	23
Eksempler på samarbeid	24
Støtte til samarbeid	25

Om Frivillighet Norge og inkludering i frivillig sektor

Frivillighet Norge er et samarbeidsforum for frivillige organisasjoner. Vi jobber for å styrke sivilsamfunnet gjennom å utvikle frivillighetspolitikken og bedre organisasjoners rammevilkår.

Siden 2008 har vi arbeidet med inkludering i frivillig sektor. Å delta i frivillige organisasjoner styrker både identitet og tilhørighet. Vi blir en del av et større fellesskap og får muligheten til å drive med det vi er interessert i sammen med andre. Et inkluderende samfunn forutsetter en inkluderende frivillig sektor.

Frivillighet Norges inkluderingsarbeid har to gjensidig forsterkende mål:

- å bidra til et større etnisk mangfold blant medlemmer og aktive i de frivillige organisasjonene
- å bidra til at flere minoritetsorganisasjoner inkluderes i organisasjonsfellesskapet

Samarbeid mellom tradisjonelle norske organisasjoner og minoritetsorganisasjoner er en spennende og fruktbar måte å jobbe på for en åpen og stadig mer mangfoldig frivillig sektor.

Hvorfor samarbeid?

Alle kan samarbeide – og det er alltid noe å samarbeide om – dersom ønsket om å samarbeide er tilstede! Motivene for å søke samarbeid kan være mange. Det kan være at man ønsker å lære å danse som en bollywoodstjerne, skape et godt lokalmiljø, få nye måter å rekruttere medlemmer på eller dele erfaringer om bistandsarbeid. Noen ønsker å samarbeide med organisasjoner som er veldig ulike dem selv, andre finner sammen gjennom mål og aktiviteter som de har felles.

Før dere starter et samarbeid er det lurt å tenke gjennom hvilke motiver

dere har. Jo tryggere dere er på hva dere ønsker å få ut av samarbeidet, jo lettere blir det å gjennomføre aktivitetene underveis.

Her er noen spørsmål dere kan bruke for å tenke gjennom hvilke motiver dere har. Disse kan dere snakke om internt i organisasjonen eller med den organisasjonen dere ønsker å bli kjent med, og kanskje samarbeide med.

- Hva ønsker organisasjonen din å jobbe med framover?
- Hva kan organisasjonen din lære andre?
- Hva ønsker organisasjonen din å lære fra andre?
- Hva er organisasjonen din spesielt flink til?
- Hvordan ønsker dere å samarbeide med andre organisasjoner?

Noen ønsker å samarbeide med organisasjoner som er veldig ulike dem selv. andre finner sammen gjennom mål og aktiviteter som de har felles.

Hvordan finner vi noen å samarbeide med?

For å finne noen å samarbeide med kan dere oppsøke steder der dere kan treffe andre organisasjoner og ressurspersoner fra andre miljø. De fleste organisasjoner er mye mindre synlige enn de liker å tro. Ikke regn med at noen oppsøker dere. Ta initiativ selv!

Benytt dere av de organisasjonsfellesskapene som finnes. Kurs og konferanser i regi av Frivillighet Norge er gode arenaer der tradisjonelle norske organisasjoner og minoritetsorganisasjoner kan

møtes. Ta også kontakt med paraplyorganisasjoner sentralt eller lokalt, frivilligsentraler i kommunene, innvandrerråd, kulturråd, barne- og ungdomsråd, lokale idrettsråd osv. Mange kommuner har oversikt over lokale lag og foreninger på sin hjemmeside. Fylkeskommunen administrerer støtte til innvandrersorganisasjoner og kjenner på den måten mange innvandrersorganisasjoner i sitt fylke.

En e-post med en invitasjon til et samarbeid er som regel ikke nok. Let etter muligheter for å ta direkte kontakt og å vise hvem dere er.

Ikke regn med at noen oppsøker dere. Ta initiativ selv!

Ta vare på alle kontakter dere får. Disse kan gi dere nye ideer og lede videre til nye nettverk. Besøk for eksempel Frivillighet Norges samfunnsside på facebook, Gi lyd – om mangfoldig frivillighet og inspirasjonsbanken Knekk inkluderingskoden. Her kan dere lese om andres erfaringer og delta i praten om en inkluderende frivillig sektor.

- www.facebook.com/mangfoldigfrivillighet
- www.inkluderingskoden.no

Hva må til?

Et godt utgangspunkt for samarbeid er at organisasjonen din har et ønske om å utvikle seg gjennom å bli kjent med andre organisasjoner. I tillegg må dere sørge for å ha kapasitet til å følge opp samarbeidet. Det betyr blant annet å sette av tid, både til det faktiske samarbeidet, men også til nødvendige interne prosesser.

Å samarbeide betyr å dele. Dere må ha vilje til å dele kunnskap om egen organisasjon og å by på den kompetansen dere sitter med. Stol på at dere har erfaringer og kunnskap som andre kan ha bruk for.

Spørsmålet om økonomi kommer som regel opp når man skal samarbeide. Bak i heftet finner dere noen tips til støtteordninger. La likevel ikke dette bare bli et spørsmål om hvor mye penger dere kan klare å skaffe. Legg opp samarbeidet i tråd med de ressursene dere har.

Noen er kanskje nølende til å inngå samarbeid med andre organisasjoner på grunn av kulturforskjeller og redsel for å trække andre på tærne. Det er umulig å være forberedt på alt. På et eller annet tidspunkt må dere ta det første skrittet. Husk at der det er mye som skiller vil det også være mye som forener.

Dere må ha vilje til å dele kunnskap om egen organisasjon og å by på den kompetansen dere sitter med.

Lik eller ulik?

Noregs Ungdomslag samarbeidet for en del år siden med en kulturorganisasjon i Nicaragua. På en reise dit med et ungdomsteaterprosjekt kom radiostasjonen i Estelí for å lage en reportasje. Da journalisten spurte ”hvilke utfordringer skaper kulturforskjellene mellom dere i gruppa?” bare ristet ungdommene på hodet. Kulturforskjeller hadde de ikke merket noe til, det viktige var hva de hadde felles! Da det senere oppstod problemer var det denne følelsen av fellesskap som gjorde at de sammen fant frem til løsninger.

Resultat

Det er mye å hente i et samarbeid, både suksesser og utfordringer som man kan lære noe av.

Gjennom arbeidet vårt i Frivillighet Norge oppdager vi stadig nye muligheter i samarbeidet mellom organisasjoner. Organisasjoner som samarbeider er opptatt av at de får:

For meg har det å skape noe sammen med andre vært en stor drivkraft i det frivillige arbeidet, og det å dele både opp- og nedturer.

Helge Brekke, leder for mosjonsløpet Knarvikmila og vinner av Den nasjonale frivillighetsprisen 2012.

Nye nettverk

Ved å bli kjent med en annen organisasjon, og å gjennomføre for eksempel et seminar sammen, utvider vi nettverket vårt.

Utvikle organisasjonen

Vi får nye ideer og innspill som gjør at vi ser behov og mulighet for å starte nye aktiviteter, sammen med andre eller i vår egen organisasjon.

Tilgang til flere ressurser

Gjennom å samarbeide med andre deler vi på arbeidet, får tilgang til ressurser som for eksempel lokaler og utstyr, men også frivillige og personer som har nyttig kunnskap. Har vi for få deltakere på kursene våre kan vi få flere ved å gjennomføre kurs sammen med en annen organisasjon.

Nye perspektiver og kunnskap

Vi får ny kunnskap og innblikk i tema vi ikke kjente fra før. En organisasjon som for eksempel jobber med kvinners rettigheter kan gjennom samarbeid med en minoritetsorganisasjon for kvinner få innsikt i hvordan dette arter seg for dem.

Åpnere organisasjonskultur

Når vi blir kjent med en annen organisasjon blir vi bedre i stand til å se vår egen organisasjon utenfra. Tradisjoner, vaner og væremåter som vi alltid har tatt for gitt blir utfordret. Når noen spør: ”Hvorfor gjøre dere det slik?” blir vi mer bevisste på hvordan vår egen organisasjon blir oppfattet både av nye medlemmer og folk utenfor organisasjonen. Kanskje vi kan endre på noe for å bli mer tilgjengelige og inkluderende?

Mulighet til å gjenspeile samfunnet bedre

Gjennom å samarbeide med en annen organisasjon kommer vi i kontakt med nye målgrupper som det kan være lærerikt og nyttig å bli kjent med. En bredere rekruttering vil gjøre oss mer relevant for flere, både blant potensielle medlemmer, media, sponsorer og myndigheter.

Hvordan jobbe sammen?

Når en tradisjonell norsk organisasjon og en minoritetsorganisasjon skal starte et samarbeid er det en del tema det er viktig å bruke tid på i starten – for å legge grunnlaget for en åpen dialog gjennom hele samarbeidet.

Gjensidighet og likeverd

Organisasjonene kan være ulikt utstyrt når det gjelder for eksempel økonomi, ansatte, tillitsvalgte og erfaring. Selv om organisasjonene er ulike må man legge til grunn at man er likeverdige partnere.

Selv om organisasjonene er ulike må man legge til grunn at man i samarbeidet er likeverdige partnere.

Bruk tid sammen til å snakke om hvordan dere kan opptre som likeverdige partnere overfor hverandre. Erfaring viser at det er viktig å avklare hvilke forventninger dere har til hverandre, for eksempel hvor mye tid og ressurser dere må regne med å bruke. Da blir det lettere å oppdage om det er noe dere må ta hensyn til for at samarbeidet skal bygge på gjensidighet og likeverd. Dette kan for eksempel handle om noe så tilsynelatende enkelt som tidspunkter for møter. En organisasjon uten ansatte vil kanskje foretrekke møter på ettermiddagstid, mens en organisasjon med ansatte helst vil ha møter i arbeidstiden.

For å etablere gjensidighet og likeverd kan man også rette blikket mot målet og resultatene av samarbeidet. Bruk gjerne listen over resultater i dette heftet (se side 10) og spørsmålene om hvorfor man skal samarbeide (se side 6) til å identifisere verdiene av samarbeidet.

Forslag til agenda for et første møte:

- Presentasjonsrunde
- Hvorfor ønsker organisasjonen din et samarbeid?
- Gjensidig og likeverdig samarbeid
- Ideer til samarbeid
- Kontaktpersoner
- Tid, sted og sakliste for neste møte

Det første møtet er også en fin anledning til å bli bedre kjent med hverandre. Server gjerne litt mat for å skape god stemning.

Avklar i egen organisasjon

Å jobbe med inkludering og å samarbeide med en annen organisasjon vil som regel bety at man må ta noen nye valg og gjøre ting på andre måter enn man er vant med. Derfor er det så viktig å forankre samarbeidet i egen organisasjon. For det første for at de som skal gjennomføre samarbeidet har tilstrekkelige fullmakter. For det andre at også andre i organisasjonen blir motivert til å delta og lære av samarbeidet.

Å samarbeide med en annen organisasjon vil som regel bety at man må ta noen nye valg. Derfor er det så viktig å forankre samarbeidet i egen organisasjon.

Med god forankring og jevnlig rapportering tilbake til egen organisasjon sikrer dere kontinuitet og blir mindre sårbare for utskiftninger, for eksempel av tillitsvalgte. Dersom den eller de som er involvert ikke lenger kan følge opp arbeidet, bør organisasjonen likevel være i stand til å ta samarbeidet videre. Husk at det er organisasjonene som inngår samarbeidet og sitter med ansvaret, ikke enkeltpersoner.

Opprett ansvarlige for samarbeidet

Det er lurt at hver organisasjon peker ut en hovedansvarlig for samarbeidet. For at samarbeidet skal bli vellykket må det være en person som har tid og kapasitet til å følge opp samarbeidet i praksis. Det er en stor fordel at de som deltar er faste personer og ikke skiftes ut hele tiden. Dette er viktig både for framdriften og for å bygge tillit mellom organisasjonene. Dersom det er en omfattende aktivitet man skal samarbeide om kan det være behov for en egen arbeidsgruppe med deltakere fra begge organisasjonene.

Den ansvarlige for samarbeidet i hver organisasjon må ha tid og kapasitet til å følge opp samarbeidet i praksis.

Begynn med små og sosiale aktiviteter

Vær åpen for å prøve ut nye måter å gjøre ting på. Kanskje viser det seg at de nye måtene er mer effektive, artige eller åpner nye dører. Det finnes ingen fullstendig liste over hvilke aktiviteter man kan samarbeide om, men det kan være en god idé å begynne i det små.

For eksempel kan man delta på hverandres arrangementer. På den måten viser dere interesse for hverandre og dere får se hvordan den organisasjonen dere skal samarbeide med organiserer sine aktiviteter.

Under følger noen eksempler på hva man kan samarbeide om:

- Bli-kjent seminar for styrene i samarbeidsorganisasjonene
- Felles medlemsmøte om et dagsaktuelt tema
- Utarbeide informasjon på flere språk
- Invitere hverandre på årsmøte
- Gjennomføre felles informasjonskampanje for eksempel om mobbing
- Samarbeide om kurs for eksempel i førstehjelp, bruk av sosiale media eller svømming
- Piknik der man kan ta med familien
- Stå på stand sammen på kjøpesenteret
- Arrangere sommerleir for ungdommer
- Kulturkveld med musikk og mat

Å sette av tid i startfasen til nettopp det å bli litt kjent er både nyttig og hyggelig.

Den Norske Turistforening

Bli enige om mål og plan

Når dere har funnet ut hva dere ønsker å samarbeide om bør dere i fellesskap lage en plan for samarbeidet. I tillegg til en god definisjon av målet må planen inneholde hva som skal skje, hvem som skal gjøre hva, hvordan dere skal bestemme ting underveis, hvordan aktiviteter skal finansieres og en fremdriftsplan.

Ta dere tid til å snakke om hva som er målet for samarbeidet for å være sikre på at dere mener det samme.

Det er lurt å ta seg god tid til å snakke om målet for å være sikker på at dere mener det samme. Dersom dere for eksempel ønsker å arrangere en kulturkveld bør dere fortelle hverandre hva dere mener med en kulturkveld. Kanskje oppdager dere at det er ulike oppfatninger av hva som er målet med å lage en kulturkveld.

Mener vi det samme?

Nordisk samorganisasjon for ungdom bestemte at de skulle sette ned en valgkomité som skulle foreslå for neste årsmøte hvem som skulle sitte i styret. Til alles forundring kom diskusjonen om denne valgkomiteen stadig opp på nytt. Til slutt skjønte de at organisasjonene fra de forskjellige landene hadde ulike oppfatninger om hva en valgkomité skal gjøre.

Målet for samarbeidet kan være den aktiviteten dere har valgt å samarbeide om. Men i tillegg kan dere se på selve samarbeidet også som et mål. Ta gjerne med noe om nye nettverk og organisasjonsutvikling i planen.

Økonomi

Vi råder dere til å ta dere god tid til å bli enige om hvordan økonomien skal håndteres. Uklarheter rundt økonomien kan skape dårlig stemning og i tillegg gi økonomiske utfordringer. For å sikre en felles forståelse kan dere for eksempel stille følgende spørsmål:

- Vil samarbeidet medføre utgifter?
- Hvordan skal utgiftene dekkes?
- Hvem kan bestemme hvilke utgifter som skal dekkes av midlene som er satt av til samarbeidet?
- Hvem tar på seg ansvaret for å føre et regnskap?
- Hva gjør vi dersom inntektene svikter?

Sørg for sikre inntekter før dere setter i gang aktiviteter som koster penger.

Dersom hver organisasjon skal bidra med penger kan det bety at dere må vente på at dette blir behandlet i styrene i organisasjonene. Søker dere ekstern finansiering bør dere også vente på svar, dersom dere er avhengige av støtten for å gjennomføre tiltaket.

Det er ikke nødvendigvis størrelsen på en organisasjon som avgjør om den kan bruke av egne midler på samarbeidet. Økonomien kan være ulik. For eksempel kan den ene ha en økonomi basert på sikre driftinntekter og faste utgifter, mens den andre er basert på å

Bli enig om økonomien. Uklarheter kan skape dårlig stemning og gi økonomiske utfordringer.

Foto: Gisle Bjerneby

gjennomføre sine aktiviteter som eksternt finansierte prosjekter. For noen organisasjoner kan nettopp samarbeid med andre være avgjørende for økonomien i organisasjonen.

Organisasjonene kan også ha ulike oppfatninger og tradisjon for hva som er legitime kostnader. Et eksempel er hva man forventer at medlemmer og deltakere gjør frivillig. I noen organisasjoner er det tradisjon for at ressurspersoner stiller opp og gjør en frivillig og ubetalt innsats, mens i andre organisasjoner er det mer vanlig å gi noe betaling.

Kommunikasjon og kultur

Gjennom å være oppmerksomme på at språk, kultur og kommunikasjon kan være en utfordring kan dere unngå missforståelser og ta vare på tilliten til hverandre. Når mennesker omgås sender vi tusenvis av sosiale koder mellom oss. Disse kan være forskjellige i ulike kulturer fordi vi har ulike erfaringer og kulturell bagasje. Den enkelte organisasjon har også sin helt spesielle organisasjonskultur. Her er det viktig at dere er flinke til å forklare hverandre hvordan dere tenker og hva dere gjør – og ikke minst at dere ønsker alle spørsmål velkommen.

Frivillighet finnes over hele verden, men det betyr ikke at den er lik over alt. Et samarbeid mellom ulike organisasjoner kan derfor også bli et spennende møte mellom ulike syn på frivillighet, måter å organisere aktiviteter på og å fatte beslutninger på.

Gode skriftlige planer, e-post og SMS kan løse mange praktiske spørsmål underveis, men husk at ikke alt kan løses ved hjelp av tekst. Det kan oppstå misforståelser og noen ganger må vi møtes for å koordinere og oppdatere hverandre.

De fleste frivillige kan ha andre verv og forpliktelser på fritiden og i forhold til familien. Derfor er det viktig å velge tid og sted for møtene som passer for alle. Bli enige om møtene skal være arbeidsmøter, der dere for eksempel jobber sammen med å lage en brosjyre, eller om det blir forventet at de som har fått ansvaret for brosjyren skal lage den ferdig før møtet. Dere vil sannsynligvis også oppleve at dere har ulik møtekultur.

I noen organisasjoner er stilen korte effektive beslutningsmøter mens andre legger vekt på samvær, og å bruke god tid på møtene.

Vær flinke til å forklare hverandre hvordan dere tenker og hva dere gjør, og ønsk alle spørsmål velkommen.

Noen tankekors

Mye av det vi setter pris på og tar for gitt i en organisasjon er ukjent for nye som kommer inn.

Kroppsspråket er den største faktoren i kommunikasjon mellom mennesker. Vær obs på at kroppsspråk varierer fra kultur til kultur.

Meningsinnholdet i ord og begreper er også kulturavhengig.

Ulike behov og ønsker

I møtet mellom mennesker med ulike bakgrunn kan det oppstå ulike behov og ønsker. Dette kan være knyttet til for eksempel mat, religion og økonomi. Som oftest vil dere klare å finne praktiske løsninger på hvordan dere kan ta hensyn til hverandres behov. Her er noen tips om ting det kan være lurt å tenke gjennom når dere planlegger et arrangement.

Mat

Skal man servere mat på et arrangement er det viktig at alle får noe de kan spise. Det er mange grunner til at folk kan ha spesielle behov, for eksempel helse og diett, religion eller livssyn. Alle trenger ikke å kunne spise det samme. Et godt grep er å merke maten med hva den inneholder. Opplys gjerne i invitasjonen om hva som vil bli servert.

Målgruppe

Hvilke målgrupper man har vil variere mellom organisasjoner. Dere bør i fellesskap vurdere om det er noe dere må ta hensyn til når dere definerer målgruppen. Skal dere lage aktiviteter for barn kan dere oppleve at det er forskjeller i hva som forventes av foreldrene til barna og hvordan man får tillit fra dem.

Dere er eksperter på egne medlemmer og kan hjelpe hverandre.

Tilpass tidspunkter

Noen organisasjoner er vant med arrangement i helgen, mens andre har en fast dag i uken. Medlemmene kan også ha forpliktelser i forhold til familie, religion eller arbeid, noe som påvirker når de kan delta. Det vil også være forskjeller i hvor lenge arrangementer skal vare. Noen steder starter man presis og avslutter på avtalt tidspunkt. I andre organisasjoner er det viktigere at deltakerne blir lenge og at festen varer til den tar slutt av seg selv.

Ta høyde for at det kan ta lenger tid å gjennomføre aktiviteter enn det dere er vant med

Økonomi

Når dere bestemmer for eksempel inngangspenger bør dere tenke over om økonomi kan være en hindring for deltakelse. Vurder om det er for eksempel er mulig å redusere prisen eller å gi familierabatt. Dersom det trengs spesielt utstyr for å delta er det fint om det er muligheter for å få låne dette.

Transport

Husk at ikke alle har bil eller mulighet til å bidra med å kjøre. Transport kan også ha en økonomisk side som kan utgjøre en terskel for deltakelse.

Når en tradisjonell norsk organisasjon og en minoritetsorganisasjon samarbeider er

hver organisasjon ekspert på sine medlemmers behov. Hjelp hverandre og lær av hverandre om hva som vil få medlemmene til å trives sammen.

Samarbeid tar tid

Det er naturlig at det tar tid for organisasjoner å bli kjent og bli enige om felles mål og aktiviteter. Derfor er det lurt å ta høyde for at det kan ta lenger tid å gjennomføre aktiviteter enn det dere er vant med i egen organisasjon. Dere vil også kunne oppleve at ting tar lenger tid å følge opp i egen organisasjon. Kanskje må dere gjøre noe ekstra for å rekruttere deltakere som dere vanligvis enkelt får med. Nye tilbud må gjerne innarbeides hos medlemmene.

Det er også naturlig å prøve og feile litt. Ofte er det nettopp dette vi lærer mest av. Det kan for eksempel være at man misforstår hverandre i forbindelse med en avtale, eller at nesten ingen kommer på et arrangement som

man har planlagt lenge. Det er vanskelig å se det der og da, men faktisk så lærer man også av disse situasjonene, og det er viktig ikke å gi opp selv om man ”bommer” et par ganger.

Evaluering

I tillegg til å evaluere aktivitetene bør dere fortløpende evaluere selve samarbeidet. Se på dere selv som mentorer for hverandre. Med det mener vi at begge organisasjoner har noe å lære og noe å lære bort.

Bruk evaluering som et redskap til å hjelpe hverandre videre og feire gode resultater sammen. Dere kan for eksempel ha evaluering som en fast post på agendaen for møter. Å ha faste punkt der de som er med kan ta opp ting knyttet til selve samarbeidet kan forebygge konflikter. Oppstår det utfordringer i relasjonen mellom noen, kommunikasjonsvikt, kulturelle motsetninger eller manglende oppfølging av ansvar bør det være en lav terskel for å ta opp dette.

Når samarbeidet er gjennomført er det lurt å ha en sluttevaluering, gjerne på et eget møte. Det dere har lært har stor verdi.

Evaluer samarbeidet underveis. Husk å feire gode resultater!

Her er noen forslag til spørsmål dere kan bruke i sluttevalueringen:

- Hva ble gjort? Hvem deltok?
- Hvordan gikk det? Hva var tilbakemeldingene? Hvilke problemer støtte man på?
- Hva har deltakerne lært?
- Hvordan kan dette brukes videre?
- Hva var bra og hva var ikke fullt så bra?
- Hva kunne vært gjort annerledes?
- Hvordan kan erfaringene videreføres?
- Hvordan kan man holde kontaktene og fortsette samarbeidet?

Noen ressurser

- På Knekk inkluderingskoden finner dere eksempler på samarbeid mellom organisasjoner
<http://www.inkluderingskoden.no>
- Gi lyd – om mangfoldig frivillighet er Frivillighet Norges samfunnsside på facebook <http://www.facebook.com/mangfoldigfrivillighet>
- Informasjon om inkluderingsarbeidet og oversikt over materiell og tilbud fra Frivillighet Norge finner dere på
<http://www.frivillighetnorge.no>
- Institutt for samfunnsforskning har levert mange rapporter om frivillig sektor og tema knyttet til minoriteters deltakelse.
<http://www.samfunnsforskning.no/>
- IMDi (Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet) sin side om frivillighet. <http://www.imdi.no/no/Frivillighet/>

Eksempler på samarbeid

Fra 2009-2011 hadde Frivillighet Norge en hospiteringsordning for organisasjonssamarbeid. Her ser dere to eksempler på samarbeid som ble gjennomført.

- **Likestilling, Inkludering og Nettverk/Den Norske Turistforening** gjennomførte en felles overnattingstur til Sæteren Gård i Bærumsmarka. Organisasjonene hadde et gjensidig ønske om å lære hverandre bedre å kjenne. Hva bør DNT tenke på når vi skal legge våre aktiviteter bedre til rette for alle grupper i samfunnet? Og hva er det som gjør at så mange nordmenn har tradisjon for å gå rundt i skog og mark uten noe spesielt mål eller hensikt? Dette var noen av spørsmålene som de to organisasjonene ønsket å få svar på da de begynte samarbeidet. Siden har de arrangert flere turer. På www.inkluderingskoden.no kan dere lese mer om samarbeidet.

- **Somaliland Women Solidarity Association/ Diabetesforbundet** gjennomførte et seminar om diabetes på somali. Diabetesforbundet ønsket å nå ut med kunnskap om diabetes til nye og aktuelle målgrupper. Samtidig ønsket de å inkludere personer med innvandrerbakgrunn i sin organisasjon. SWSA ønsket

på sin side å samarbeide med en stor og kjent organisasjon, for å lære om organisasjonsarbeid og styrke egen organisasjon. I tillegg ønsket de å lære mer om diabetes. Samarbeidet har fortsatt og de får også mange henvendelser om å holde foredrag blant annet for helsepersonell.

Støtte til samarbeid

- **Mangfold og inkludering** er en støtteordning fra LNU for barn og unge som ønsker å bruke sin fritid på å sette fokus på mangfold, holdninger og deltakelse <http://www.lnu.no/>
- **IMDis** tilskuddsordninger til frivillige organisasjoner <http://www.imdi.no/>
- **Studieforbund** har en ordning med tilretteleggingsstøtte for særlige målgrupper <http://www.vof.no/>

Det er rom for samarbeid i de fleste støtteordninger. Ved å søke på hjemmesidene til Frivillighet Norge, paraplyorganisasjoner, stat og kommune vil dere finne oversikter over støtteordninger.

Frivillighet Norges inkluderingsarbeid er støttet av IMDi

Redaktør
Frivillighet Norge

Layout
Cathrine Einarsson

Trykk
Vestfjorden grafisk

Utgitt av
Frivillighet Norge. 3. opplag des. 2014

**Vil dere utvikle
organisasjonen
deres?**

**Gjøre frivillig
sektor mer åpen
og inkluderende?**

**Skape mer
og bedre
frivillighet?**

Gjennom samarbeid med andre organisasjoner får dere:

- Nye perspektiver
- Ny kunnskap
- Nye ideer
- Nye nettverk
- Mer moro
- Mer engasjement
- Mer mangfold
- Flere aktiviteter
- Flere ressurser

Frivillighet Norge
www.frivillighetnorge.no

FRIVILLIGHETNORGE